Liikenne- ja viestintäministeriö NEUVOSTORAPORTTI LVM2022-00085

KAN Möller Nilla(LVM) 25.02.2022
JULKINEN

Asia
Liikenneministerien epävirallinen kokous 21.-22..2.2022 Le Bourget

Kokous
Epävirallinen liikenneministerikokous 21.02.2022 - 22.02.2022

Ranskan puheenjohtajuuskauden epävirallinen liikenneministerikokous pidettiin Le Bourgetissa. Suomea edusti liikenne- ja viestintä ministeri Timo Harakka (21.2), sekä korkean tason edustaja Mikael Nyberg (22.2). Ranska oli valikoinut aiheiksi liikenteen hiilipäästöjen vähentämisen, liikenteen innovaatiot, liikennesektorin houkuttelevuuden sekä kulkumuotojakauman ja TEN-T asetusuudistuksen. Keskusteluita käytiin niin lounaspöytien äärellä kuin pyöreän pöydän pienryhmäkeskusteluissa. Kokouksessa nousi esiin monen teeman kohdalla liikenteen sähköistyminen sekä vedyn mahdollisuudet. Myös raideliikenteen lisäämistä niin rahdille, kuin matkustajille painotettiin monessa puheenvuorossa.

Kokouksen ensimmäisenä päivänä käytiin lounaskeskustelu tieliikenteen hiilipäästöjen vähentämisestä. Suomea edusti ministeri Harakka.

Maat toivat vuorollaan esiin, kuinka tärkeää liikenteen päästöjen vähentäminen on. Keskustelussa useampi maa otti esiin, sen että liikenteen multimodaalisuuden lisääminen on tehokas keino hiilipäästöjen vähentämiseen.

Käyttövoimista sähkö ja vety hallitsivat keskustelua. Jotkut maat ovat jopa saaneet sähkön latausverkkonsa valmiiksi ja tällä tavalla haluavat kannustaa kuluttajia siirtymään sähköautoihin.

Sähköautoilussa huolta herätti akkujen tuotannon riippuvuus kolmansista maista ja niiden suhteen omavaraisuutta korostettiin. Moni maa myös pohti sitä, että latausverkon muodostaminen ilman riittävää sähköautomäärää on haasteellista, mutta samaan aikaan sähköautojen lisääminen liikenteeseen on haasteellista, jos latausasemaverkko on puutteellinen. Sähköautoiluun panostetaan paljon useissa maissa. Tietoa sähköautoilun eduista; helppoudesta, melu- ja ilmansaasteiden vähentymisestä ja luotettavuudesta halutaan välittää kuluttajille.

Vedyllä nähtiin potentiaalia varsinkin raskaan liikenteen käyttövoimana. Vetyteknologian kalleutta tosin harmiteltiin. Useat maat painottivat, että vedyn oltava uusiutuvaa ja vihreää.

Maksuvälineet ja hintojen läpinäkyvyys puhuttivat vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkkosääntelystä, AFIR:sta. Suomi otti esiin markkinaehtoisuuden ja sen että vähäisten liikenteen väylille tarvitaan joustavuutta.

Iltapäivällä käytin pyöreänpöydän keskusteluita pienryhmissä liikennesektorin innovaatioista. Monissa puheenvuoroissa nostettiin esiin autonomiset kulkuvälineen. Euroopan parlamentin TRAN:in puheenjohtaja Carima Delli nosti niistä esiin niihin liittyvän datan, kuka sitä hallinnoi ja käyttää. Kyberturvallisuus ja datan yksityisyys olivat myös puheenvuoroissa esillä. Ministeri Harakka nosti esiin kysymyksen datan omistajuudesta ja käytettävyyden perusteista.

Alustuspuheenvuorojen jälkeen ministerit vetäytyivät pienryhmäkeskusteluihin.

Epävirallisen liikenneministerikokouksen toisena päivänä Suomea edusti liikenne ja viestintäministeriön korkean tason edustaja Mikael Nyberg.

Kokouksen aiheena aamupäivällä oli liikennesektorin houkuttelevuus.
Komissaari Valean piti alustuspuheenvuoron, jossa hän nosti esiin merenkulkijoiden, lentotyöntekijöiden ja rekkakuskien työolojen ongelmakohtia sekä työvoiman puutetta näillä aloilla.

Puheenvuoroja pitäneet maat olivat varsin saman mielisiä ongelmakohdista, mutta myös ratkaisuehdotuksissa nähtiin paljon saman suuntaisia ajatuksia eri mailla.

Eri toimialojen täysi vapauttaminen kilpailulle on monesti tarkoittanut työntekijöiden sosiaalisen dumppauksen mahdollistamista. Kokouksessa myös painotettiin, että sosiaalista oikeudenmukaisuutta ei saa vastakkain asettaa ympäristön kanssa.

Naisten osuudesta liikennesektorilla keskusteltiin myös. Kokouksessa tuotiin esiin että, kokemusten mukaan, kun merenkulusta on säädösten avulla tehty turvallisempaa, on alalle hakeutunut myös enemmän naisia.

Merenkulkualalla on työvoimapulaa. Työolojen ja erityisesti sosiaalisten olojen parantaminen on keino, josta oltiin laajasti yhtä mieltä siitä, että se nostaisi työllisyyttä merellä. Työntekijöiden oikeuksien kunnioitusta tulisi vahvistaa.

Merenkulkijoiden taitojen päivittämiseen pitäisi kiinnittää huomiota. Meriliikenteen työntekijöiden koulutusta ja uusien teknologioiden opettamista painotettiin monissa puheenvuoroissa. Meren-kävijöistä halutaan koulutuksen kautta ammattilaisia, joiden osaamista arvostetaan.

Lentoalalla työntekijät ovat se mistä leikataan ensimmäisenä silloin kun pitää leikata kuluja. Lentoliikenteessä on nähty paljon työntekijöiden sosiaalista dumppausta. Kokouksessa nähtiin, että kun lentolippujen hinnat painetaan tarpeeksi alas, on lentoalan työntekijät ensimmäiset, jotka kärsivät tästä. Lippujen hintoihin kaivattiin läpinäkyvyyttä ja osa maista ehdotti, että lippujen hintoihin määrättäisi minimi taso, esimerkiksi niin, että lipun hinta ei saa alittaa verotuksen ja kiinteiden kulujen hintaa. Kuluttajille halutaan lisätä tietoisuutta, mistä lipun hinta koostuu.

Rekkakuskit olivat myös esillä monissa puheenvuoroissa. Monissa maissa on ajajapulaa, toisissa taas liikaa kolmansien maiden kuskeja. Rekkakuskien sosiaaliset olot ovat usein huonot ja erityisesti taukopaikkojen vähyys ja niiden turvattomuus herättivät huolta.

Monet maat myös toivat esiin kiitollisuutensa kuljetusalan työntekijöille, jotka ovat pandemian aikana uurastaneet.

Loppupuheenvuorossaan komissaari Valean kuitenkin esitti, että kaikista ongelmakohdista eri aloilla, joita on nostettu keskusteluun, on tilanne kuitenkin kohtuullisen hyvä isossa kuvassa, kiitos eurooppalaisen sosiaalisen sääntelyn.

Lounaskeskustelussa oli aiheena kulkumuotojakauma ja Euroopan laajuinen liikenneverkko TEN-T. Rahtiliikenteen siirtyminen enenevässä määrin raiteille ja sisävesille on monen maan tavoitteena. TEN-T uudistaminen sai hyvän vastaanoton ja se nähdään tuovan kestävyyttä liikenteeseen. Eri mailla oli hieman erilaisia huolia uudistukseen liittyen, joita he toivat esiin keskustelussa. Liikennettä halutaan siirtää kestävämpiin ja vihreämpiin liikennemuotoihin.
Jotta TEN-T verkko on jo nykymuodossaan toimiva, on sen kunnossapitoon löydyttävä tarpeeksi rahaa. Suomi nosti puheenvuorossaan esiin, sen että TEN-T verkkoon tällä hetkellä kuuluvien satamien määrä on tärkeä säilyttää ja että Suomi näkee tarvetta tietyille laajennuksille verkostoon.

Euroopan parlamentin TRAN:in puheenjohtaja nosti esiin yöjunien lisäämisen ja kaupunkiliikkuvuuden muutoksen. Hän myös otti esiin liikkuvuuden sosiaalista puolta ja sitä, että kaikilla tulisi olla varaa liikkua ja matkustaa.

Suomen edustajat

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka,
Korkean tason edustaja Mikael Nyberg
Erityisasiantuntija Nilla Möller

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	liikenne, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, päästöt, rautatieliikenne
Hoitaa	**LVM, SM, STM, TEM, YM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, TULLI, UM, VAYLA, VM, VNK, VTV